

ARGUS

de stem van sprakeloze wilde dieren

Inhoud

3

Redactie. **Provincie Gelderland gaf ten onrechte onthefingen voor drukjacht.** Rechtbank Arnhem stelt De Faunabescherming in het gelijk inzake de drukjacht op wilde zwijnen.

4

Harm Niesen. **Beter laat dan nooit.** De evaluatie van de Flora- en faunawet is er dan toch gekomen. Maar helaas, niet alleen maar te laat...

6

Har Pluijmakers. **In memoriam Jaap Potma.** Terugblik op het leven van een Zuid-Limburgse Faunabeschermers van het eerste uur.

7

Heinz Stockmann. **Hoefdieren Deelerwouden nog steeds opgehokt.** Edelherten en wilde zwijnen in de particuliere gebieden van het Deelerwoud worden angstvallig 'ingesloten' om verlies van jachtwild te voorkomen.

11

Pauline de Jong. **Evaluatie van de Flora- en faunawet: Drie keer niks.** De veel te laat gepresenteerde evaluatie van de Flora- en faunawet is ver onder de maat en levert voor de Nederlandse fauna niets goeds op.

14

Inge Sloos. **Wat is er mis met het beheer van wilde zwijnen?** Mede naar aanleiding van een gesprek met Marcel Vossestein beschrijft de auteur de problematiek rond de wilde zwijnen op de Veluwe.

18

Rita Stockmann. **De massaslachting onder overzomerende ganzen.** Stand van zaken na de ganzenvang- en vergassingsacties op diverse plaatsen in ons land.

20

Betty de Jong. **De buit van de vos.** Vaste rubriek over actueel dierenleed in de media.

22

Rita Stockmann. **Wilde zwijnen tot op het bot geëxploiteerd.** De handel in zwijnenvlees blijkt big business te zijn en dé reden om de jacht op deze dieren in stand te houden.

24

Jachthutten.nl: De bunker van Siem Kat.

Colofon

ISSN 0166-5073

Argus is het kwartaal tijdschrift van De Faunabescherming. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die ten minste € 16,- per jaar betalen via postbanknummer 116072 te Renkum.

Sympathisanten betalen € 5,- per jaar en ontvangen jaarlijks de Fauna-nieuwsbief.

Indien u de Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum, Postbanknummer 116072.

Voor adreswijzigingen en vragen over de jaarlijkse donatie kunt u ons mailen: donateurs.adm@faunabescherming.nl

Bij betaling vanuit het buitenland dient men de volgende codes te gebruiken:

IBAN: NL36 PSTB 0000 1160 72 en BIC: PSTBNL21.

Secretariaat

Mw. A.P. de Jong, Amsteldijk Noord 135,

1183 TJ Amstelveen.

Telefoon (020) 641 07 98, Telefax (020) 647 37 00,

E-mail: info@faunabescherming.nl

Penningmeester

Mw. I. v.d. Abeele, Korenbloemstraat 30,

6871 WE Renkum,

Telefoon (0317) 318487

Bestuur

I. v.d. Abeele, G.A. Ellenbroek, A.P. de Jong, B. de Jong,

N. Koffeman, H.H. Niesen, R. Stockmann,

M. Thieme, S.H.D. Voss.

Medewerkers

Jan Bouterse, Gerard Ellenbroek, Betty de Jong,

Pauline de Jong, Harm Niesen, Inge Sloos.

Redactieadres

Gerard Ellenbroek, Ratelaar 47, 7322 GM Apeldoorn,

Telefoon (055) 360 360 6,

E-mail: redactie.argus@faunabescherming.nl

Website

www.faunabescherming.nl

Lay-out

Van Berkum Graphics BV, Zwaag

Druk

Drukkerij Hooiberg Salland, Deventer

Knipselkrant

Zes keer per jaar verschijnt de FaunaKnipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeleid. U kunt zich abonneren door overmaking van € 8,- per jaar op postbanknummer 116072 ten name van donateursadministratie

De Faunabescherming te Renkum, onder vermelding van 'knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: Fauna-Knipselarchief, Schelfhoutplantsoen 10, 1701 NG Heerhugowaard.

Doelstelling

De Faunabescherming is een niet-gesubsidieerde, landelijke vrijwilligersorganisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid.

De Faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van onderzoek en het bekendmaken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Rechtbank Arnhem doet uitspraak inzake drukjacht op wilde zwijnen

Provincie Gelderland gaf ten onrechte ontheffingen voor drukjacht

De Rechtbank in Arnhem heeft De Faunabescherming in het gelijk gesteld en de reeds afgegeven ontheffingen voor de drukjacht op wilde zwijnen voor 2008 en 2009 en met terugwerkende kracht voor 2007 vernietigd. De Rechtbank deed haar uitspraak op 20 november jl.

In haar vonnis stelt de Rechtbank dat drukjacht slechts als aanvullende jachtmethode mag worden toegepast, wanneer op basis van controleerbare feiten is geconstateerd dat lokvoer niet voldoende effectief is om voldoende zwijnen dood te schieten. Afgezien van de toestemming van de minister is er ook een ontheffing van de provincie nodig voordat de drukjacht effectief kan worden beoefend. De minister en de provincie hebben daarin een zelfstandige bevoegdheid. Minister Verburg maakte in 2007 gebruik van die bevoegdheid. De Faunabescherming heeft die beslissing met succes bestreden. De Rechtbank in Amsterdam stak een stokje voor de geplande drukjacht in 2007.

De provincie Gelderland heeft in oktober 2007 voortvarend ontheffing verleend aan de jagersvereniging Wildbeheer Veluwe om drukjacht te organiseren in de maanden november en december in 2007, 2008 en 2009. Aangezien de minister dit jaar geen aanleiding zag om 2008 de drukjacht toe te staan blijft de ontheffing voor 2008 van de provincie dus ook ongebruikt. De Rechtbank Arnhem heeft zich toch over deze ontheffing uitgesproken.

De Rechtbank oordeelt dat de provincie niet eerder een ontheffing mag verlenen voor drukjacht nadat vast is komen te staan dat er sprake is van uitzonderlijke omstandigheden zoals de Flora- en faunawet eist. Vervolgens moet vast staan dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat om schade aan onder andere landbouw en de volksgezondheid te voorkomen. Hieruit blijkt dat zowel de minister als de provincie per jaar moeten bekijken of zij het noodzakelijk achten toestemming te verlenen voor drukjacht.

De Faunabescherming is blij met deze uitspraak die recht doet aan de bescherming van de inheemse diersoort wild zwijn. Het klakkeloos voldoen aan jagerswensen is hiermee van de baan. Er zullen voortaan valide argumenten op tafel moeten komen voordat jagers hun spelletjes met wilde zwijnen nog mogen spelen.

Het zonder noodzaak ieder jaar doodschieten van 90% van de aanwezige wilde zwijnen op de Veluwe is zonder het opjagen van dieren al erg genoeg.

Redactie.

Beter laat dan nooit...

HARM NIESEN

Bijna zeven jaar na de inwerkingtreding van de Flora en faunawet is hij geëvalueerd. Hoog tijd, als je beloofd hebt het na 4 jaar te doen. Maar beter laat dan nooit. Als naïeve deelnemer aan dat proces denk je, dat in die evaluatie wordt nagegaan in hoeverre de bescherming van zowel soorten als individuen onder de nieuwe wet hebben uitgekapt. Hoe de controle daarop is geregeld en of die effectief is gebleken. Hoe de provincies, opgezadeld met de verplichting faunabeheerplannen te maken zonder dat ze over expertise en geld daarvoor beschikken, met de wet zijn de omgegaan. Of die faunabeheerplannen, in de praktijk gemaakt door en voor boeren en jagers, eigenlijk wel voldoen aan de geest en de letter van de wet. Op dat soort onderwerpen richtten wij onze aandacht bij de evaluatie.

Maar helaas, alle andere organisaties, van bouwondernemers tot terreinbeheerders, hadden voor die onderwerpen nauwelijks belangstelling. Zij, en in hun voetspoor bijna alle politieke partijen, hadden alleen aandacht voor de overdaad aan - in hun ogen - overbodige regels. Nu is het nog zo dat in principe iedere diersoort in Nederland beschermd is. Hij mag niet opzettelijk veront- rust worden, laat staan op een of andere manier naar het leven gestaan worden. Al heel snel na de invoering van de wet werd dat als veel te lastig ervaren door boeren, bosbou-

wers en dergelijke groeperingen. Dus werden de regels aangepast. Economisch noodzakelijke werkzaamheden, die verstoring tot gevolg kunnen hebben, werden al snel toegestaan. Het begin van het streven naar een groot aantal gedragscodes. In plaats van de aanwijzingen en ontheffingen, die provincies onder bepaalde voorwaarden kunnen geven om van het beschermingsprincipe af te wijken, en waar organisaties als De Faunabescherming bezwaar tegen kunnen maken, zullen er steeds meer gedragscodes komen. Afspraken tussen het ministerie van

LNV en groeperingen, die activiteiten willen verrichten die de Flora- en faunawet niet zo maar toestaat. En waartegen organisaties als de onze vanzelfsprekend geen bezwaar kunnen aantekenen. Da's heel wat anders dan wij voor ogen hadden. Met onze vragen over de evaluatie was de politiek gauw klaar. De bescherming van alle soorten, inclusief hun intrinsieke waarde, blijkt volgens minister Verburg meer dan gewaarborgd. De controle door de AID laat niets te wensen over. En ook de EU is tevreden. Nee, de problemen schuilen slechts in het veel te grote aantal verboden. Kwetsbare en schaarse diersoorten moeten beschermd worden. Maar als het dankzij die bescherming beter met ze gaat, is er geen enkele reden meer om ze te ontzien. Dankzij die bescherming gaat het goed met roeken en wilde zwijnen. Te goed, volgens sommigen. En dus moet de wet zodanig worden gewijzigd dat in dergelijke gevallen de bescherming wordt opgeheven. Bestrijding en beheer - een ander woord voor schieten - moeten in dergelijke gevallen zonder meer mogelijk zijn. Deze soorten moeten, zoals de PvdA het zo eufemistisch uitdrukte, worden "afgeremd". Op een en-

*Dankzij de bescherming krachtens de Flora- en faunawet gaat het goed met de roek.
Foto Harm Niesen*

Van de volledige bescherming, die de vos krachtens de Flora- en faunawet zou moeten gemeten, is vrijwel niets meer over. Foto Geurt Besselink.

kele partij na is politiek Den Haag van mening dat we in Europa lang genoeg voorop gelopen hebben met de wetgeving op het gebied van de natuurbescherming. Daarom wordt er nu geïnventariseerd hoe het precies in andere landen van de EU geregeld is. En moeten we ons gaan aanpassen aan het beschermingsniveau in die andere landen. Zonder veel tegenspraak drong een meerderheid van de 2^e kamer er op aan de regels uit Brussel te respecteren, maar ook niet meer dan dat. Nederland kan niet om de eisen van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn heen en zal zich daar aan houden. Ook met Rode Lijst-soorten zal, voor zover dat niet al in de Richtlijnen gebeurt, rekening worden gehouden. Maar die Rode Lijst moet wel regelmatig geëvalueerd worden, want mocht de bescherming resultaat afwerpen, dan moet een soort er ook snel weer af kunnen worden gehaald. En moet zijn speciale bescherming vervallen. De Vogelrichtlijn is nu 30 jaar oud en is volgens de Kamerleden hard aan een herziening - lees: versoepeling van de voorschriften - toe. Nu is het gelukkig vrijwel onmogelijk de status van een vogelsoort ingrijpend te veranderen. Soorten die indertijd in een land niet als bejaagbaar zijn aangemeld, kunnen dat ook niet snel meer

worden. Dat speelt bijvoorbeeld de Friezen flink parten. In tegenstelling tot de situatie in andere landen, is de kievit in ons land niet bejaagbaar. En is het dus onmogelijk om te doen wat mevrouw Snijders van de VVD voorstelde: de Flora- en faunawet zodanig aanpassen dat er in Friesland gewoon kievitseieren kunnen worden geraapt. Zonder dat daar ontheffingen voor nodig zijn. Dat gaat dus niet zomaar lukken. Zien ze daar in Friesland soms de bui al hangen? Veel aandacht werd ook besteed aan de Natura 2000 gebieden en de Speciale Beschermingszones (SBZ). Voor ze definitief als zodanig worden aangewezen, moeten er eerst beheerplannen worden opgesteld. En die moeten op 1 september 2009 allemaal klaar zijn. In die beheerplannen moeten gedragscodes worden opgenomen, zodat er geen afwegingen en bezwaren meer kunnen of hoeven te worden gemaakt als de plannen eenmaal zijn vastgesteld. Een lichtpuntje, voorzover daar al van gesproken kan worden, is het feit dat in alle gevallen de bewijslast over de situatie waarin een soort verkeert bij de overheid berust. Helaas echter, als het "te goed" gaat met een soort kan de speciale bescherming gemakkelijk worden opgeheven of kan er zelfs beherend worden opgetreden. Ook het om-

gekeerde moet mogelijk zijn. Als in de praktijk blijkt dat de in het beheerplan gestelde doelen onmogelijk kunnen worden behaald, bijvoorbeeld als gevolg van klimaatveranderingen, dient het gebied gemakkelijk van de lijst gehaald te kunnen worden.

Tot slot een greep uit de vele vereenvoudigingsplannen die de minister voor ons in petto heeft:

- In tijdelijke natuur, die zich bijvoorbeeld op braakliggende industrieterreinen ontwikkeld heeft, moeten beschermde soorten zonder meer kunnen weggevangen en elders uitgezet.
- Het wordt mogelijk nieuwe eendenkooien, ook voor commerciële jacht, in te richten. Nu zijn er nog zo'n 200 in gebruik. De minister verwacht niet dat er veel bij zullen komen.
- Dat geldt ook voor het gemakkelijker maken om valkenier te worden. Volgens de minister is die opleiding te lastig om voor een sterke toename te vrezem.
- Het Faunafonds zal gedeeltelijk worden gedecentraliseerd en gaat voor dat deel naar de provincies.
- De 100 extra AID-ers, waar de Partij voor de Dieren om had gevraagd omdat de controle op de Flora- en faunawet in haar ogen ernstig tekort schiet, komen er niet. Helemaal niet nodig volgens Verburg.
- Wat er waarschijnlijk wel komt is het laten vallen van de eis in de Flora- en faunawet, dat er eerst twee niet gewelddadige verjagingsmethoden moeten worden uitprobeerde, voordat er op beschermde schadeveroorzakers geschoten mag worden. Omdat inmiddels duidelijk zou zijn dat die middelen toch niet helpen, moet dat volgens veel Kamerleden maar worden overgeslagen.
- Het bestrijden van exoten - en daar vallen volgens de minister bijvoorbeeld ook bijna alle ganzensoorten onder die hier 's zomers verblijven - moet zonder enige beperking mogelijk worden gemaakt.
- Verburg heeft zich er bij neergelegd, dat de biodiversiteitseisen in 2010 niet gehaald gaan worden. Maar dat is volgens haar geen reden om minder positief te zijn over haar beleid.

De conclusie moet zijn: onze wetgevers vinden de natuur leuk, maar deze moet niet lastig worden. De economische bedrijvigheid mag er niet onder lijden. Er staat ons nog heel wat te wachten.

Naschrift redactie: Verderop in deze Argus, in het artikel "Drie keer niks" licht Pauline de Jong een aantal andere belangrijke punten uit de evaluatie nader toe.

In memoriam Jaap Potma

Jaap Potma in het door hem geliefde Limburgse bos.

Op zaterdag 1 november hebben we afscheid genomen van Jaap Potma uit Schinveld. Asbestkanker heeft hem op 79-jarige leeftijd gevelld. Die ziekte liep hij op in de mijnen, waar hij een groot deel van zijn leven werkte.

Jaap was een fervent natuurliefhebber. De Schinveldse bossen waren zijn domein. Tijdens zijn lange wandeltochten werd hij daar geconfronteerd met het fenomeen jacht. Hij zag jagers met scheppen vossenburchten vernietigen. Hij zag hoe zij met de hulp van hun terriërs de jonge vosjes vermoorden. Hij zag hoe de wilde eenden werden gelokt met voer en hoe ze daarna achteloos werden afgeschoten.

Jaap was niet bang en liet jagers onverbloemd weten hoe hij over hun gedrag dacht. Hierdoor kreeg hij veel tegenstand. Bedreigingen en lijfelijk geweld van jagerskant waren hem dan ook niet vreemd.

Vastberaden zocht Jaap de plaatselijke politici op. Zijn overtuigingskracht leidde ertoe dat de gemeente Schinveld geen jacht meer toestond op haar grondgebied. Ook Natuurmonumenten, in belangrijke mate eigenaar van de Schinveldse bossen, stopte met het verhuren van de jacht. Toch tekende Natuurmonumenten vorig jaar een overeenkomst met jagers om de jacht op enkele percelen toe te staan. Dat deden ze om het voor jagers mogelijk te maken om het minimaal voor de jacht vereiste aantal hectaren binnen te halen. Hoewel het contract bepaalde dat er niet op deze percelen gejaagd mocht worden, was Jaap onverbiddelijk in zijn oordeel: Het past Natuurmonumenten niet om op enigerlei wijze mee te werken aan het behoud van de jacht. Dat was zijn standpunt. Tijdens zijn ziekbed was deze stap van Natuurmonumenten altijd onderwerp van gesprek.

Wij gedenken Jaap als een beschermer van het eerste uur en uit het goede hout gesneden. Wij hebben veel respect voor de wijze waarop hij vaak, eenzaam, de strijd aanbod tegen de jacht. We zullen Jaap missen, maar in de geest van hem zullen we onverminderd doorgaan met het beschermen van de Schinveldse bossen.

Namens De Faunabescherming,
Har Pluijmakers

Particuliere eigenaren op de Veluwe blijven in gebreke

Hoefdieren Deelerwouden nog steeds opgehokt

HEINZ STOCKMANN

Men spreekt vaak over het Deelerwoud en bedoelt dan meestal dat deel van de Deelerwouden dat eigendom is van Natuurmonumenten. Maar eigenlijk zijn er drie Deelerwouden. Die drie Deelerwouden liggen op de Veluwe tussen het dorp Hoenderloo, het gehucht Deelen en een voormalige uitspanning aan de oude weg Apeldoorn-Arnhem, de Woeste Hoeve. De eigenaren van die drie gebieden zijn Natuurmonumenten en twee particulieren, de families Peletier en Repelaer.

Over de twee particuliere delen van de Deelerwouden is weinig bekend, omdat die gebieden ontoegankelijk zijn voor wandelaars en dus ook niet vermeld worden in wandelgidsen. De beide eigenaren en hun houders van de jacht doen bovendien hun uiterste best om met hun jachtbedrijven anoniem en buiten beeld te blijven.

Nabij het raster ten noorden van de Lebrathoeve heeft Natuurmonumenten een schielhut op palen geplaatst bij een gegraven drinkpoel. Foto Heinz Stockmann.

Hinde met kalf. Foto Geurt Besselink.

Hoog-Deelen

Hoog-Deelen is het centraal gelegen deel van de Deelerwouden en omvat 475 hectare. De hoofdingang van Hoog-Deelen is te bereiken via de Deelenseweg die begint bij een ingang van het Deelerwoud van Natuurmonumenten op de zogenoemde Kop van Deelen en dan verder dwars door het gebied van Natuurmonumenten loopt. Er is ook een (afgesloten) achteringang die als volgt is te bereiken: Nabij de Woeste Hoeve - in het gebied van Natuurmonumenten - loopt een zandweg langs de Lebrethoeve en verder naar het westen tot aan het afgesloten dubbel(sluis)hek, dat alleen voor brandweer en bosonderhoud een toegangsweg is, naar Hoog-Deelen.

Hoog-Deelen is eigendom van de nazaten van de overleden Mr. W.P. Peletier o.a. van zijn dochter A.C. Viathou Kühlmann-Peletier en J.H.J. Peletier-Muller. Viathou Peletier woont midden in het terrein in het huis Hoog-Deelen aan het einde van de Deelenseweg, die begint bij de Kop van vliegveld Deelen. Als rentmeester heeft zij de jacht verpacht aan de jachtcombinatie Hoog-Deelen met als jagermeester G.E. Immink. Dit jachtgebied behoort administratief tot nummer 710 van de KNJV Wildbeheerendheid

Zuidoost Veluwe. In het jachtgebied lopen Herfordrunderen, edelherten, reeën, wilde zwijnen, moeflons en damherten. Volgens Viathou behoren haar damherten tot de oorspronkelijke populatie die altijd in eigen beheer zorgvuldig en met respect is geselecteerd, evenals haar koeien en haar andere wilde hoefdiersoorten.

G.F. Immink is eigenaar van jachtfirma Perdrix en perdrixsafaris.com. Perdrix is mogelijk een verbastering (of een spelfout) van de wetenschappelijke naam van een voor jagers nog altijd geliefd prooidier, de patrijs, *Perdix perdix*. Immink adverteert voor Perdrix veel in de Nederlandse Jager, het officiële orgaan van de KNJV en met daarbij als adres slechts een postbusnummer in Laren. Sinds kort adverteert hij met de specialiteit: "Voor de zorgbehoevende jager. Volledige begeleiding en verzorging ingeval van hulpbehoevendheid." Wat moet men zich bij die zorg voorstellen? Hebben de klanten van Immink psychische of fysieke problemen? Krijgen zij, als men ze even in een bos alleen laat, angstpsychoses of raken ze binnen de kortste keren de weg kwijt? Hebben ze last van hun triggervinger maar zijn daar nog niet aan geopereerd zoals vroeger Prins Bernhard heeft moeten laten doen? Van Prins Bernhard is bekend dat, toen hij op hoge leeftijd nog altijd op zwijnenjacht ging, een jachttopzichter naast hem postte en

meeschoot. De beverige Bernhard zou anders een flater slaan bij een gemist schot. Omstreeks 1980 zag een Kritisch Faunabeheerder in park 'De Hoge de Veluwe' dat een feodale jachttheer in een schutterslinie zat te wachten op gedreven zwijnen. Maar zijn behoefte kondigde zich eerder aan, daarbij moest zijn chauffeur hem uit - en weer in zijn broek hijsen, wat grote hilariteit gaf. Later zagen Faunabeschermers tijdens een fazantendrijfjacht in Brabant een limousine het veld in rijden. De chauffeur hielp zijn jachttheer in een uitgeladen rolstoel en posteerde zich erachter om vervolgens telkens het geweer te laden en met een hoofse buiging aan zijn zorgbehoevende broodheer te overhandigen...

Immink verkoopt topjacht op fazant, patrijs, varken en edelhert. Hij levert jacht in Hoog-Deelen, maar organiseert verder ook jachtreizen naar Engeland, Schotland, Duitsland en Polen en ook naar Oost-Europa, Alaska, Argentinië en naar een zestal landen in Afrika waaronder jacht op de "big five" en farmjachten op fokwild in Zuid-Afrika. Omdat het gebied Hoog-Deelen maar 475 ha en geheel omrasterd is, is het wettelijk geen jachtgebied voor edelherten en reeën, want daarvoor moet het minimaal 5.000 hectare zijn. Gedeputeerde Staten van Gelderland handhaaft die regel echter in het geheel niet.

Het Deelerwoud en de Deelerheide van Natuurmonumenten

Het zuidoostelijk gelegen Deelerwoud is eigendom van Natuurmonumenten en omvat 1151 hectare. De drie toegangswegen tot het gebied zijn alleen voor fietsers en voetgangers open. De belangrijkste ingang ligt aan de Deelenseweg, die van Hoenderloo naar Deelen loopt. Verder is er nog een ingang tegenover het luchtmachtmuseumje bij de oude toegang van Vliegveld Deelen en nog één ten zuiden van de Woeste Hoeve, die naar de Lebrethoeve leidt. Het noordelijke raster van het Deelerwoud van Natuurmonumenten loopt over de Kipseberg langs het particuliere Deelerwoud van Jonkheer V.G.F. Repelaar en verderop door naar de De Grote Woeste Hoeve. Zie kaartje, figuur 1. Nabij dit raster ten noorden van de

Lebrethoeve heeft Natuurmonumenten een schiethut op palen bij een gegraven drinkpoel. Het gebied is nabij zweefvliegveld Terlet via een ecoduct over de A50 verbonden met het Nationaal Park Veluwezoom dat eveneens eigendom is van Natuurmonumenten.

Ten westen van Hoog-Deelen ligt de landbouw-enclave Deelerheide ter grootte van 150 hectare. Pachter t.b.v. grondgebruik van deze akkers is Jonkheer Repelaar. De noordzijde van de Deelerheide grenst aan zijn Landgoed Deelerwoud en het gehucht Hoog-Baarlo. Ten behoeve van de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur zijn die akkers aangekocht door de dienst Beheer Landbouwgronden en vervolgens doorverkocht aan Natuurmonumenten.

Figuur 1. Het Deelerwoud bestaat uit bos- en heidelandschap. Het leefgebied van herten wordt grotendeels begrensd door hertenkerende rasters. Bron: Experiment Deelerwoud. Evaluatie 2001-2006. Natuurmonumenten.

De zuidoosthoek van het landgoed Deelerwoud grenst aan het gebied van Natuurmonumenten. In het raster ertussen zitten soms opgerekte gaten waar wilde zwijnen door kunnen wisselen.

Foto Heinz Stockmann.

Landgoed Deelerwoud

Het noordelijkste Deelerwoud - Landgoed Deelerwoud - ligt ten zuiden van de weg Hoenderloo/Woeste Hoeve en omvat 675 ha. Het is eigendom van Jonkheer V.G.F. Repelaar die aan de weg Deelerwoud woont. Het Landgoed heeft een ingang bij het Poorthuis in Hoenderloo en een ingang achter De Woeste Hoeve. Zowel de jachtpartijen in het Deelerwoud van Repelaar als die in Hoog-Deelen van Peletier vallen zonder meer onder de categorie farmjachten op gehouden dieren. De zuidoosthoek van zijn terrein grenst aan dat van Natuurmonumenten. In het raster daartussen zitten soms opgerekte gaten waar wilde zwijnen door kunnen wisselen. Repelaar wil zelf al zijn zwijnen exploiteren en zal die gaten dus zelf niet in maken. De gaten worden waarschijnlijk door wilde zwijnen zelf gemaakt. Als een raster onderaan niet ver genoeg is ingegraven en een wroetend zwijn kan zijn kop er onder wringen, werkt hij het verder omhoog zoals op bijgaande foto. Jonkheer Repelaar, de eigenaar van het Deelerwoud, handhaaft en exploiteert een hoge stand hoefdieren in zijn terrein en laat gaten in het raster daarom altijd snel repareren. Oorspronkelijk zouden er in zijn hek verlaagde hertenoversprongen komen, maar ook de edelherten wil hij binnenhouden. Daarom is voorlopig gekozen

voor een surrogaat oplossing bestaande uit een smalle doorgang van circa 175 meter, die corridor Woeste Hoeve wordt genoemd. Repelaer verkoopt in zijn Deelerwoud de jacht *per dag* via de jacht- en jachtreizenmakelaar Princeland. Bijvoorbeeld aanzitjacht plus tweemaal drijfjacht met de mededeling erbij dat dit “niet goedkoop” is. Jonkheer Repelaer, dan wel Peletier/Immink plaatste via Princeland in het blad van de KNJV, anoniem een advertentie met het aanbod: *Aanzitjacht op varken, hert, moeflon, circa 30 autominuten van Arnhem. Nog enkele plaatsen vrij.* Het is algemeen bekend dat in het aangrenzende Hoog-Deelen moeflons als jachtwild worden geëxploiteerd. Maar het kan zijn dat Repelaer in zijn landgoed Deelerwoud stiekem ook moeflons heeft lopen. Onthoofd en gevild kan geschoten buit doorgaan voor (wilde) schapenbout en de trofeeën kunnen wel bij de schutters op een schildje aan de wand.

Corridor Woeste Hoeve

De voormalige uitspanning Woeste Hoeve ligt aan een terrein van 175 ha met bos en landbouwakkers: De Grootte Woeste Hoeve. Natuurmonumenten heeft bij de zuidwesthoek daarvan een lang stuk raster weggehaald. Dit vormt de zuidelijke opening van de bovengenoemde corridor Woeste Hoeve. Eén helft van dat weggehaalde stuk raster is naar het oosten opgerold tot nabij de akkers van de Woeste Hoeve en de andere helft is naar het westen opgerold richting Lebrethoeve. Bij de rol van het naar het oosten opgerolde raster loopt een gloednieuw zwijnenraster naar het noorden. Dat moet wilde zwijnen weghouden van de akkers van De Grootte Woeste Hoeve. Maar edelherten, die vaak vertoeven in het bos ten noordoosten van de Lebrethoeve, kunnen dus wel over dat raster heen springen. Bij de rol van het naar het westen opgerolde raster heeft Jhr. Repelaer ook een afgesloten doorgangshek in een raster dat naar het noorden loopt. Uit bijgaand overzichtskaartje blijkt, dat dat raster de oude scheiding was tussen het Landgoed Deelerwoud van de Jonkheer en het terrein De Grootte Woeste Hoeve. Dat was een vervallen raster dat weer helemaal is gerenoveerd. Op die manier zorgt Repelaer ervoor dat de hoge jachtwildstand, die hij kweekt, binnenboord blijft en dat de dieren niet in de gecreëerde corridor kunnen komen en zo weg kunnen trekken. Het stukje omlaag getrokken raster (drie foto's) - vlak bij de westelijke rol - moet volgens de Jonkheer kennelijk doorgaan voor een open verbinding tussen zijn jachtgebied en

de vrije wildbaan van de Veluwe. Wettelijk deugt dat natuurlijk niet en er zou in zijn terrein dus ook niet mogen worden gejaagd op edelherten!

Als men van De Woeste Hoeve (nabij de A50) over de Woeste Hoefweg naar Hoenderloo rijdt, passeert men aan de linkerkant de ingang en de terreinhekken - met NATO-prikkelraad - van Golden Tulip. internationale voetbalelftallen, waaronder het Nederlands Elftal, logeren en trainen nog al eens bij die Golden Tulip. Ten westen van Golden Tulip is ook een heel stuk noordelijk raster van De Grootte Woeste Hoeve verwijderd. Dit vormt de noordelijke opening van de corridor Woeste Hoeve. Samen met de zuidelijke opening vormen deze doorgangen de noord-zuid *corridor Woeste Hoeve*. Edelherten, reeën en waarschijnlijk ook zwijnen kunnen door deze corridor heen en weer

van Spelderholt en het Landgoed Varena van Staatsbosbeheer naar het zuidelijkste Deelerwoud van Natuurmonumenten. Deze smalle corridor van slechts circa 175 meter is eigenlijk de enige verbinding tussen de Midden-Veluwe en de Zuid-Veluwe omdat het Park De Hoge Veluwe en Repelaer met zijn Landgoed Deelerwoud nog steeds de grote, dwarsliggende barrières vormen. Als de provincie Gelderland niet ingrijpt, blijven veel wilde hoefdieren op de Veluwe nog steeds opgehokt in het Park de Hoge Veluwe en in de particuliere Deelerwouden. Wij hopen echter dat de provincie haar taak niet zal blijven verzaken!

Een opgerold deel van het gaas, dat de zuidelijke opening van de corridor Woeste Hoeve vormt. Foto Heinz Stockmann.

Drie keer niks

PAULINE DE JONG

Op basis van de Flora- en faunawet is de minister van Landbouw verplicht deze wet binnen drie jaren na invoering te evalueren. Dat heeft zij weliswaar inmiddels gedaan, maar de evaluatie komt allereerst veel te laat en is bovendien inhoudelijk van een bedroevend laag niveau. Het gaat in feite niet om een evaluatie, maar om een methode om deze wet, die de naam 'beschermingswet' nu al niet meer mag dragen, nog verder uit te kleden.

Te laat

Recent is in opdracht van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een rapport verschenen, waarin onder andere de Flora- en faunawet is geëvalueerd. Deze evaluatie is op 6 november jl. in de commissie Landbouw van de 2^e Kamer behandeld. Elders in dit blad kunt u lezen hoe dramatisch daarop is gereageerd door onze volksvertegenwoordiging. In de tekst van de wet is de verplichting opgenomen om deze binnen drie jaar na inwerkingtreding te evalueren en aangezien de Flora- en faunawet op 1 april 2002 in werking is getreden, is de minister dus al meer dan drie jaar te laat maar haar zogenaamde evaluatie. Het is de vraag wat er precies is geëvalueerd. Sinds de invoering is de Flora- en faunawet zo ingrijpend gewijzigd, dat er van de

oorspronkelijke tekst met bijbehorende intentie vrijwel niets meer over is. Ook de uitvoeringsbesluiten (Algemene Maatregelen van Bestuur en ministeriële regelingen) zijn onder druk van een jachtgezinde Kamermeerderheid drastisch uitgehold, waardoor deze wet aan de meeste diersoorten vrijwel geen bescherming meer biedt. Zo is twee jaar na invoering van deze wet de jacht op grauwe ganzen, kolganzen en smienten weer geopend. Het is overigens maar de vraag of Nederland met dit beleid wel voldoet aan de Europese Vogelrichtlijn. Daarnaast zijn sinds de invoering steeds meer diersoorten op de landelijke vrijstellingslijst (dodenlijst) geplaatst zoals zwarte kraai, kauw, Canadese gans en vos. Het zou vanzelfsprekend moeten zijn dat de wet tot aan de evaluatie ongewijzigd wordt uitgevoerd. Pas daarna had de tekst eventueel kunnen worden aangepast. In dit geval is precies het omgekeerde gebeurd.

Geen evaluatie

Het gaat ook helemaal niet om een werkelijke evaluatie. Een evaluatie hoort te onderzoeken hoe de wet in de praktijk heeft gewerkt en hoe deze wet de wettelijke bescherming heeft geboden aan de flora en fauna. Onderzocht had bijvoorbeeld moeten worden hoeveel ontheffingen er door de verschillende provincies zijn verleend, voor welke diersoorten, welke middelen en onder welke omstandigheden, hoe daar gebruik

Slechtvalk. Als, zoals de minister wil, het aantal soorten roofvogels voor de valkerij wordt uitgebreid, betekent dit een onaanvaardbare extra druk op onze in het wild levende roofvogels. Foto Harm Niesen.

van is gemaakt en wat het effect hiervan was. Deze informatie ontbreekt geheel in deze zogenaamde evaluatie.

Wat wel prominent aan bod komt zijn alle klachten vanuit de landbouw en de jachtwereld. De beperkingen om dieren te doden die op dit moment nog door de Flora- en faunawet worden opgelegd, zijn jagers en boeren een doorn in het oog. Zij willen ook het laatste restje bescherming schrappen. En, als rechtgeaarde CDA-minister van boerenafkomst, kondigt Gerda Verburg in deze 'evaluatie' aan dat zij de meeste van deze verzoeken nog wil gaan honoreren ook. Er zit dus niets anders op dan hieronder maar verder in te gaan op de inhoud van het rapport.

Schrappen in soortenlijst

In het rapport wordt aangekondigd dat voortaan alleen nog die soorten beschermd zullen worden die op de Rode Lijst staan en die in hun voortbestaan worden bedreigd. Dit is onacceptabel. De Flora- en faunawet is juist bedoeld om alle in het wild levende dieren wettelijke bescherming te bieden. Als doelstelling van de wet is dat als volgt geformuleerd: "De wens de fauna in stand te houden stoelt op de ethische erkenning van het autonome bestaansrecht van in het wild levende dieren uit het besef dat zij een onvervangbaar onderdeel zijn van het ecosysteem. Dit brengt met zich mee dat niet slechts de

diersoorten die met uitsterven worden bedreigd dienen te worden beschermd." Door nu voor algemeen voorkomende soorten de bescherming te schrappen worden deze dieren volledig vogelvrij verklaard. Het argument van de minister is dat voor de soorten die van de lijst worden geschrapt geen verplichtingen gelden vanuit de Europese regelgeving. Nederland heeft echter een eigen verantwoordelijkheid waar het gaat om nationale soorten waarvoor geen Europese regelgeving is opgesteld. Nationale soorten die algemeen en in grote aantallen voorkomen, zoals de veldmuis, vormen een belangrijk onderdeel in het ecosysteem. Dergelijke diersoorten vormen in veel gevallen het stapelvoedsel voor andere dieren. Het schrappen van de bescherming van deze algemeen voorkomende soorten kan dan ook zeer vergaande gevolgen hebben voor andere diersoorten die van deze soorten afhankelijk zijn voor hun voedselvoorziening. De Vogelrichtlijn bepaalt niet voor niets dat alle vogels op het Europese grondgebied beschermd dienen te worden en niet alleen de bedreigde en zeldzame soorten. Op grond van de Vogelrichtlijn worden dus ook zeer algemeen en in grote aantallen voorkomende vogels beschermd. Het is dan ook onaanvaardbaar dat Nederland dit principe voor nationale soorten, die toevallig geen vogel zijn, wil laten varen.

Valkerij

De minister kondigt tevens aan het aantal soorten roofvogels waarmee mag worden gejaagd uit te willen breiden. Er is allereerst geen enkele noodzaak voor de uitbreiding van het aantal soorten waarmee mag worden gejaagd. Het gaat hier om een zuivere vorm van plezierjacht die bovendien allerlei ongewenste neveneffecten veroorzaakt. Regelmatig ontsnappen jachtvogels aan de controle van de valkenier. Alleen al in Duitsland gaat het om honderden valken per jaar. In veel gevallen worden deze vogels weer gevangen, maar regelmatig komt het voor dat de valkenier zijn vogel definitief kwijtraakt. Er bestaat dus een risico dat uitheemse roofvogelsoorten of kruisingen zich in de vrije natuur vestigen. Deze vogels vormen een ernstige bedreiging voor de inheemse populaties. Gelet op het belang van het behoud van de biodiversiteit dient er alles aan te worden gedaan om de vestiging van exoten in de vrije natuur te voorkomen. Het toestaan van het ongelimiteerde gebruik van alle mogelijke soorten roofvogels bij de jacht zal het risico op vestiging van exoten alleen nog maar doen toenemen. Bovendien overtreft de vraag naar roofvogels verre het legale aanbod van gefokte exempla-

ren, waardoor de illegale handel in de hand wordt gewerkt. De ecologische schade die het illegaal wegvangen van roofvogels elders veroorzaakt is enorm. Door de minister wordt opgemerkt dat alleen gefokte roofvogels bij de jacht mogen worden gebruikt. Of een vogel in gevangenschap is gefokt zou moeten blijken uit een gesloten voetring. Het is echter algemeen bekend dat in het wild geboren roofvogels eenvoudig kunnen worden gelegaliseerd door de jongen op het nest te ringen. Wanneer het aantal soorten waarmee mag worden gejaagd, wordt uitgebreid betekent dit een onaanvaardbare extra druk op alle in het wild levende roofvogels in ons land en elders.

Faunafonds

De minister stelt tevens voor om enkele taken van het Faunafonds bij de provincies neer te leggen, zoals het uitkeren van tegemoetkomingen in schade. Wij vinden dat het uitkeren van schadevergoedingen door een geheel onafhankelijke instantie dient te worden uitgevoerd. Dat is niet het Faunafonds, maar dat is ook niet de provincie. Het zou moeten gaan om een centraal orgaan, dat onder controle staat van het parlement, waarbij ook door het parlement de regels worden vastgesteld op basis waarvan bedrijven in aanmerking kunnen komen voor een schadevergoeding. Op dit moment gelden de regels die het Faunafonds zelf heeft vastgesteld. Een van die regels is dat er pas een schadevergoeding wordt uitgekeerd als de grondgebruiker 'voldoende' alternatieven heeft ingezet en er tevens is geschoten. Het geweer wordt door

het Faunafonds dus beschouwd als het ultieme middel dat moet zijn gebruikt voordat een schadevergoeding wordt uitgekeerd. Het is van groot belang dat er onderzoek wordt gedaan naar de effectiviteit van nieuw ontwikkelde alternatieve schadebestrijdingsmiddelen los van het geweer. En in ieder geval dient de verplichting om gebruik te maken van het geweer om in aanmerking te kunnen komen voor een schadevergoeding, te worden geschrapt.

De vos

De minister stelt in het rapport dat de plaatsing van de vos op de landelijke vrijstellingslijst tot op heden geen invloed heeft op de stand van deze diersoort en dat deze plaatsing dus kan worden gecontinueerd. Van een evaluatie hadden wij echter verwacht dat zou worden gekeken naar de effectiviteit van deze maatregel met betrekking tot het doel dat men ermee heeft willen bereiken. Het doel was om predatie van vossen op weidevogels terug te dringen en daarmee het broedsucces van weidevogels te verhogen. Uit wetenschappelijk onderzoek is inmiddels gebleken dat de weidevogelstand onverminderd afneemt ondanks de vogelvrijverklaring van de vos. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt ook dat niet predatie, door welke diersoort dan ook, een belangrijke rol speelt, laat staan de belangrijkste rol speelt bij de achteruitgang van de weidevogels. De factoren die de belangrijkste rol spelen bij het gebrek aan broedsucces bij weidevogels is het agrarisch landgebruik en het verdwijnen van geschikte broedgebieden door allerlei ingrepen in het landschap. Het bestrijden van slechts

De vogelvrijverklaring van de vos draagt niets bij aan reductie van de aantallen en dient dan ook geen enkel doel. Foto Harm Niesen.

De halsbandparkiet heeft zich sinds enkele decennia als broedvogel in Nederland gevestigd. Net als bij andere exoten is de bestrijding ervan zinloos en kan de energie beter worden gestoken in het aan banden leggen van de handel in uitheemse diersoorten. Foto Harm Niesen.

één van de vele predatoren draagt dan ook op geen enkele manier bij aan het verhogen van het broedsucces van de weidevogels. En dan hebben wij het nog niet eens over het feit dat deze landelijke vogelvrijverklaring niet zal bijdragen aan het daadwerkelijk verlagen van de aantallen vossen. Als er lokaal al een probleem zou zijn met predatie dan zal er door middel van maatwerk op moeten worden gereageerd en daar draagt een landelijke vrijstelling in ieder geval helemaal niets aan bij.

Jacht in natuurgebieden

In het rapport stelt de minister dat het wettelijke jachtverbod in natuurgebieden kan worden opgeheven. Als argument stelt zij dat de Natuurbeschermingswet voldoende instrumenten biedt zoals beheerplannen en vergunningen om bij potentieel schadelijke activiteiten zoals jacht, maatwerk te bieden. Voor gebieden die zijn aangewezen in het kader van Natura 2000 geldt inderdaad de verplichting om een beheerplan op te stellen. Hierin kunnen regels en beperkingen worden opgenomen onder andere met betrekking tot een hobbymatige activiteit zoals de jacht. Voor beschermde natuurgebieden die niet zijn aangewezen in het kader van Natura 2000 geldt deze verplichting niet. Weliswaar is het uitvoeren van schadelijke activiteiten in dergelijke gebieden ook verboden, maar er vindt niet automatisch een afweging of een beoordeling plaats. Om in een dergelijk gebied te mogen jagen heeft

een jager geen ontheffing aan te vragen, maar kan hij direct aan de slag gaan. Er zal dan alleen een beoordeling op grond van de Natuurbeschermingswet plaatsvinden wanneer er door een persoon of organisatie aangifte wordt gedaan wegens het zonder vergunning uitvoeren van een schadelijke activiteit. En daar mag de bescherming van deze gebieden natuurlijk niet van afhangen. Jacht in natuurgebieden is verstorend voor zowel de natuur als de natuurminnende bezoeker en dus per definitie schadelijk. Jacht in dergelijke gebieden is dan ook onder alle omstandigheden onacceptabel.

Exoten

Met betrekking tot exoten stelt de minister dat de introductie van uitheemse soorten in principe moet worden voorkomen. Vervolgens zegt zij dat het meeste effect kan worden verwacht van preventie door voorlichting en afspraken met doelgroepen. Afspraken en voorlichting zijn echter veel te vrijblijvend en laten de verantwoordelijkheid geheel bij particulieren liggen die er financieel belang bij hebben dat de handel in dergelijke dieren nog toeneemt. De meest effectieve manier om te voorkomen dat zich uitheemse diersoorten in de vrije natuur vestigen is het zoveel mogelijk verbieden van de handel in dergelijke soorten en het verbieden van het bezit ervan. Zolang deze soorten vrij mogen worden verhandeld en het houden van dergelijke soorten niet is verboden, kan niet

worden voorkomen dat er regelmatig uitheemse dieren en planten in de vrije natuur terecht komen als gevolg van ontsnappen of opzettelijk loslaten. Dit blijkt in de praktijk voortdurend voor te komen en dat is ook de voornaamste oorzaak van het verschijnen van allerlei exotische diersoorten in de Nederlandse natuur. Voorlichting en afspraken met de doelgroep zal aan deze praktijk zeker geen einde maken. Voorts wordt gesteld dat zodra een exoot eenmaal in de vrije natuur terecht is gekomen, de bestrijding zal moeten plaatsvinden op het moment dat de populatie nog klein en beheersbaar is. Zodra een uitheemse diersoort zich eenmaal in de natuur heeft gevestigd en succesvol tot voortplanting is overgegaan, is bestrijding met als doel om de populatie uit te roeien of zelfs te beperken zinloos. Zoals uit de ervaringen met muskusratten is gebleken zullen zelfs intensieve bestrijdingsacties er niet toe leiden dat de soort wordt uitgeroeid of 'beheersbaar' wordt gehouden. Ondanks de bestrijding heeft de muskusrat kans gezien zich overal in het land te vestigen waar het dier een geschikte leefomgeving aantroft. Dat zal bij elke zich snel voortplantende exoot het geval zijn. Het beleid zou dan ook volledig moeten worden gericht op preventie, waarbij de nadruk zou moeten liggen op verbod in handel en bezit van dergelijke soorten. Zodra een uitheemse diersoort zich eenmaal in de vrije natuur heeft gevestigd zou deze soort net zo behandeld moeten worden als inheemse soorten. Eventuele maatregelen zouden dan moeten zijn gericht op het bestrijden van eventuele schade. Er zouden geen maatregelen moeten worden genomen die tot doel hebben om de aantallen terug te dringen, aangezien dat zinloos is.

Conclusie

Gezien de reactie van de 2^e Kamer op deze evaluatie vrezen wij dat de voorgestelde aanpassingen van de wet deze Kamer ongehinderd zullen passeren. Onze hoop is nog gevestigd op de leden van de 1^e Kamer. Zij behoren met name te bekijken of veranderingen in een wet wel passen binnen de systematiek van die wet en of wijzigingen wel uitvoerbaar en/of handhaafbaar zijn. Zoals uit het voorgaande blijkt zijn wij ervan overtuigd dat de voorstellen strijdig zijn met het oorspronkelijke uitgangspunt van de wet, te weten bescherming. Wij hopen dat bij de meerderheid van de volksvertegenwoordiging tijdens het gezonde verstand zegeviert.

Wat er mis is met het jachtbeheer van wilde zwijnen?

INGE SLOOS

Inleiding

In Nederland mogen wilde zwijnen leven op de Veluwe en in het Limburgse nationale park 'De Meinweg'. In alle anderen gebieden worden ze afgeschoten. Maar zelfs in de gebieden die de mens heeft aangewezen als leefgebied, zijn de wilde zwijnen hun leven niet zeker. Op de Veluwe mogen dit jaar 5.193 van de 6.053 getelde wilde zwijnen worden afgeschoten. Dat zijn er zelfs nog meer dan in 2007, toen het toegestane afschot 4.900 wilde zwijnen betrof. En dat terwijl het wilde zwijn een wettelijk beschermde diersoort is. Het afschieten van maar liefst 90% van de populatie wordt goedgepraat met argumenten als 'het zijn er veel te veel voor dit gebied', 'ze veroorzaken verkeersongelukken', 'ze vernielen tuinen en campings' of 'ze zorgen voor schade aan landbouwgewassen'. En dat is wat de meeste Nederlanders dan onthouden. Wat de meeste Nederlanders niet weten, is dat juist het ingrijpen (door bijvoeren en afschieten) leidt tot een enorme groei van het aantal zwijnen en dat de uitgangspunten voor het jachtbeleid niet kloppen.

Uitgangspunten voor jachtbeleid kloppen niet

Op de Veluwe zou plaats zijn voor 860 wilde zwijnen. Dit is sinds 2004 het gevoerde beleid in de provincie Gelderland. Dat betekent dat er in een gebied ter grootte van 2.000 voetbalvelden minder dan 20 wilde zwijnen mogen leven. Dat is natuurlijk absurd. Daarnaast is gebleken dat vrijwel zeker 3.500-4.000 wilde zwijnen de afgelopen winter hebben overleefd. Als er geen plaats zou zijn voor veel dan meer 860 dieren dan zou dat nooit mogelijk zijn geweest. Ook onderzoeksinstituut Alterra geeft aan dat op de Veluwe zeker 2.500 wilde zwijnen kunnen overleven en dat het getal 860 is gebaseerd op niet representatieve aannames (Alterra, 2002). Staatsbosbeheer is zelfs van mening dat er op de Veluwe nog genoeg leefruimte is voor de wilde zwijnen, ook als de populatie groeit. Ecologen uit Groningen en Wageningen achten een natuurlijke draagkracht van de Veluwe van tenminste 7.000 wilde zwijnen heel goed denkbaar. Overigens wordt het afschot bepaald op basis van telgegevens die worden aangeleverd door jagers. Dat de telcijfers erg onbetrouwbaar zijn blijkt wel uit het feit dat er in juni 2007 zeker 6.500 wilde zwijnen op de Veluwe moeten zijn

Wilde zwijnen op de Veluwe. Foto Archief De Faunabescherming.

geweest, terwijl men toen 4.400 telde. De uitgangspunten voor het jachtbeleid kloppen dus overduidelijk *niet*.

Inzet verboden middelen toegestaan

Toch willen bestuurders en faunabeheerders ondanks alles vasthouden aan het foutieve aantal van 860 en krijgen jagers alle ruimte en middelen om de afschotdoelstelling te bereiken. Zo is de periode waarin mag worden gejaagd verlengd tot 9 maanden en loopt nu van 1 juli tot eind maart. Dat hierdoor de kans op afschot van drachtige en zogende zwijnen wordt vergroot en dat ook steeds vaker wordt waargenomen dat zeer jonge biggetjes zonder moeder rondlopen, deert ze niet. Het gaat toch immers om het behalen van de afschotdoelstelling? Bovendien mogen zelfs hulpmiddelen op vuurwapens worden gebruikt zoals geluiddempers en restlichtversterkers om ook 's nachts te kunnen jagen. Wat trouwens in strijd is met internationaal recht!

Tegengesteld effect

In de publicatie 'De wilde zwijnenbom op de Veluwe' wordt door Marcel Vossestein met harde cijfers aangetoond dat sinds de intensivering van de jacht in 2004, de vruchtbaarheid van wilde zwijnen is verdubbeld tot gemiddeld 4,4 biggen per zeug. In gebieden waar het meest wordt gejaagd bestaat de grootste vruchtbaarheid. Een belangrijke oorzaak van het bovenverwachting toenemen van de aantallen wilde zwijnen is de grote voedselbeschikbaarheid voor de overgebleven zwijnen (meer voedsel = meer jongen). Door de intensieve bejaging en het uit elkaar schieten van grote families wordt de voortplantingsprikkel, zoals de prikkel om meteen nieuwe families op te bouwen, extra groot. Met het ingezette beleid zou de vruchtbaarheid rond 2015 tot bijna 12 biggen per zeug gestegen kunnen zijn. Dit maakt de grote aantallen gedode dieren meer dan goed. De extreme jacht is dus contra-productief en leidt tot een toename in plaats van een afname van het aantal zwijnen. In Duitsland maken de jagers het nog erger dan hier. Daar zijn 520.000 zwijnen ondanks de daar toegestane massale drijfjachten en gebruikmaking van jachtterriërs. Het aantal biggen per zeug varieert daar inmiddels tussen de 4,5 en 7,5.

Toename aanrijdingen

De extreme jacht en de daarmee gepaard gaande verstoring leiden er toe dat de dieren naar gebieden vluchten waar ze normaal niet zouden komen (zoals wegbermen) en dat ze op de vlucht mogelijk verkeerswegen gaan

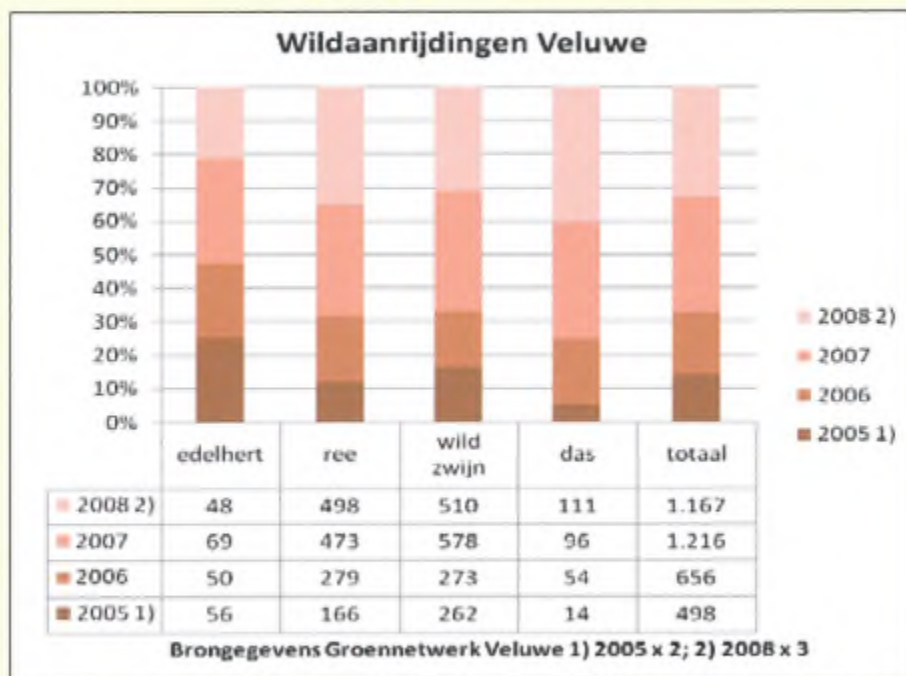

Marcel Vossestein, schrijver van het rapport 'De wilde zwijnenbom op de Veluwe'. Foto Harry Voss.

kruisen. Laat men de aanrijdingen met dasen buiten beschouwing dan tonen cijfers aan dat het totaal aantal wildaanrijdingen met zwijnen, reeën en edelherten van 484 in 2005 al ruim is verdubbeld naar 1120 in 2007. Het totaalbedrag van de door de jagers geschatte materiële schade aan auto's in 2007 zou 1.790.000 zijn inbegrepen de aanrijdingen met vier - niet in bijgaande grafiek vermelde - damherten.

In de afgelopen periode zijn op de gehele Veluwe de locaties geïnventariseerd waar wilde zwijnen voor problemen zorgen. Deze

gegevens heeft De Faunabescherming tot op heden niet ontvangen. Uit oudere gegevens - een door de provincie Gelderland verstrekte kaart met aanrijdingen - kan worden geconcludeerd dat met name veel aanrijdingen plaatsvinden op wegtracés waar in aangrenzende terreinen lokvoer wordt ingezet. Daarnaast blijkt uit de opgave van Wildbeheer Veluwe dat het aantal wildaanrijdingen gedurende de nacht in september/oktober/november, dus gedurende het jachtseizoen, al jaren 2- tot 3 keer zo hoog is als het gemiddelde in de overige maanden (zie figuur 1. Toename wildaanrijdingen 2005-2008).

Figuur 1: Toename wildaanrijdingen 2005-2008 (bron: Vossestein, 2008).

Opgemerkt moet worden dat de gegevens over het aantal aanrijdingen niet betrouwbaar en controleerbaar zijn. Dat er verschillen, gebreken en beperkingen zitten in de rapportages over wildaanrijdingen door de instanties die ze registreren, wordt zelfs in een brief (augustus 2008) bevestigd door de minister van LNV. Desondanks vindt ze het bevorderen van eenduidigheid vreemd genoeg onnodig.

Wroetschade?

De provincie Gelderland heeft eind 2007 een meldpunt wildschade ingesteld voor zwijnenoverlast

op de Veluwe met een dringende oproep aan de bevolking om alle schade te melden. Tot 13 juni 2008 zijn 52 meldingen binnengekomen, variërend van wandelaars die door zwijnen zouden zijn lastig gevallen tot schade aan openbare voorzieningen, tuinen en campings. Wilde zwijnen zijn slimme dieren en zullen plekken opzoeken die voor jagers lastig zijn. In het wild levende dieren vormen een belangrijk onderdeel van de Veluwe. Van weggebruikers en bewoners van de Veluwe mag dan ook worden verwacht dat ze daar rekening mee houden. Door het plaatsen van een hek rondom de tuin is schade al snel te voorkomen en door 's nachts niet te hard te rijden op wegen die door natuurgebieden lopen, vermindert de kans op ongelukken. De wilde zwijnen zijn daarnaast door hun belangrijke ecologische functie onmisbaar in de natuur. Door hun gewroet komt bijvoorbeeld de voedselrijke ondergrond omhoog waarvan allerlei planten weer kunnen profiteren.

Grootschalige overtreding

Wilde zwijnen zijn sociale dieren die het liefst in groepsverband leven. Op basis van 'weidelijkheidsregels' worden jagers aangespoord om het verstoren van sociale verbanden waar mogelijk te voorkomen. Maar door wie wordt dat gecontroleerd? Het is niet bekend wat de sociale gevolgen van het afschot voor de wilde zwijnen zijn. Maar door de huidige jacht trekken wilde zwijnen nu meestal alleen of als twee- of drietal rond. Sinds anderhalf jaar laten wilde zwijnen ook

De jachtdruk op de wilde zwijnen op de Veluwe is zo hoog, dat de dieren niet meer de rust hebben om op hun gemak een modderbad te nemen. Foto Geurt Besselink

normale gedragingen na. Zoals het zoelen - hun modderbad nemen - en daarna lekker schuren tegen een boom. Deze herfst namen ook de edelherten vrijwel geen modderbaden meer. De verstoring - ook van de sociale verbanden - van al het wild is gigantisch.

Uit veldwaarnemingen blijkt ook dat de wet voortdurend en grootschalig wordt overtreden en dat er nauwelijks handhaving plaatsvindt. Zo zijn er tientallen locaties op de Veluwe waar schietposten op korte afstand van elkaar staan. Er kraait geen haan naar als die posten tijdens een jachtpartij gelijktijdig worden bemand. De wettelijk verboden drijfjacht op wilde zwijnen is de meest begeerde jachtvorm in Nederland. Voor jachtvelden waar drijf- dan wel drukjacht mogelijk is wordt de hoogste jachtpacht betaald.

Geslachtsverhouding, bijvoeren en jachttrofeeën

In een natuurlijke populatie van wilde zwijnen zijn de aantallen mannelijke en vrouwelijke dieren nagenoeg gelijk. Op de Veluwe is dat niet het geval: het aantal vrouwelijke dieren is tweemaal zo groot als het aantal mannelijke dieren. In het Faunabeheerplan 2004-2008 staat zelfs: 'Onder de volwas-sen wilde zwijnen is sprake is van een scheve geslachtsverhouding (1:4,21)'. Het beheer van wilde zwijnen is gericht op exploitatie. Jagers willen een zo groot mogelijke jaar-

lijkse aanwas aan wilde zwijnen. Daarom worden er minder zeugen (vrouwelijke dieren) dan keilers (mannelijke dieren) geschoten. Daarnaast zijn keilers aantrekkelijk vanwege de jachttrofeeën: koppen met slag tanden. Voor een zo groot mogelijke aanwas en wildbraadproductie wordt er vooral door particuliere wilde zwijnenjagers (illegaal!) bijgevoerd. In strijd met de wet wordt er ook door alle jachthouders telvoer en door Staatsbosbeheer ook observatievoer verstrekt (zie het Faunabeheerplan Veluwe 2004-2008). Het alom gesignaleerde gebruik van lokvoer versterkt de vergrote voortplantingsprikkel. De grote fout is te geloven dat jagers op de hele Veluwe slechts 400 keilers plus 400 zeugen willen overhouden en handhaven. Met slechts 1 zwijn per km² is jagen dan niet meer een recreatief genoeg. De trofeeënhoogst is dan veel te gering. Er zijn misschien wel 10.000 Nederlandse jagers die over een jachtgeweer beschikken waarmee wilde zwijnen kunnen worden geschoten. Nederlandse jagers gaan trouwens massaal naar Duitsland, Polen, Hongarije, Roemenië, Bulgarije en Turkije om wilde zwijnen te schieten. Zo zijn er bijvoorbeeld 9.000 Nederlandse jagers die een jachtvergunning voor Duitsland hebben.

Vorig jachtseizoen zijn er op de Veluwe ruim 4.000 wilde zwijnen afgeschoten. De opbrengst van de tweehonderdduizend kilo

varkensvlees bedraagt zeker 1-1,5 miljoen euro. Dit jachtseizoen zal de opbrengst nog groter zijn en daarbij mag men ook nachtkijkers en geweren met geluiddempers gebruiken. Een wettelijk beschermd dier moet kennelijk zo effectief mogelijk worden geoogst. En dat terwijl afschot voor consumptiedoeleinden is in strijd met de Flora- en faunawet!

Toerisme

Jagers beheersen de discussie over de zwijnen en sturen aan op een oplossing die hun belang dient. Er zijn echter grotere belangen. Het wilde zwijn is belangrijk voor de toeristische sector op de Veluwe. Jaarlijks besteden de miljoenen toeristen 534 miljoen euro tijdens hun bezoek aan de Veluwe. De kans om dieren in het wild te zien is iets wat de Veluwe aantrekkelijk maakt en kan zorgen voor extra omzet. De huidige intensieve jacht maakt dieren zeer schuw en vernietigt daarmee die meerwaarde van de Veluwe als leefgebied van grotere, in het wild levende zoogdieren volledig.

Conclusie

Dat er 'teveel' wilde zwijnen zouden zijn heeft vooral te maken met beleving. Pas als schaarste aanbreekt voor de dieren, is voor de natuur de grens bereikt. Door voortdurend menselijk ingrijpen (jacht, verkeer, verstoring) krijgt natuurlijke regulatie geen kans. De minister van LNV heeft aangegeven geen nader onderzoek uit te willen laten voeren naar aanleiding van de conclusies van Marcel Vossestein. Bekeken vanuit de wet (er kan toestemming worden verleend om een deel van de wilde zwijnen populatie af te schieten, maar alléén als de schadehistorie in of de draagkracht van een gebied daar aanleiding toe geeft) zijn de afschietpraktijken op de Veluwe niet te rechtvaardigen. Datzelfde geldt voor provincies zoals Overijssel en Drenthe waar voor wilde zwijnen een nulstandbeleid wordt gehanteerd en waar volgens de zwijnenjagers ook naar wordt gehandeld. In de praktijk worden de zwijnen door hen continu geëxploiteerd. Dit alles ondanks het feit dat het wilde zwijn een beschermde diersoort is. Alle provincies moeten maar eens over de brug komen met onafhankelijke en betrouwbare gegevens over waarnemingen, aanrijdingen, belangrijke landbouwschade door wilde zwijnen,

de afschotcijfers en het gevoerde beheer. Bovendien zou er een keer een goede discussie moeten worden gevoerd over het gehanteerde nulstandbeleid.

De jagers willen jaarlijks een zo groot mogelijke aanwas ten behoeve van een zo hoog mogelijk afschot. Overheid en politiek werken daar aan mee met een belachelijke lage streefstand. Volgens de wet is het wilde zwijn een beschermd dier maar in de praktijk is het volledig onbeschermd en vogelvrij. Men kiest consequent voor een lijn ten gunste van de jacht. Hier valt niet tegenop te redeneren. Duidelijk is dat de op exploitatie gerichte buitenproportionele bejaging op wilde zwijnen zorgt voor meer verkeersonveiligheid, versterking van het natuurlijk evenwicht en onnoemelijk veel dierenleed. Het wachten

is op de aanwijzing van een jachtvrij gebied op de Veluwe waar onderzocht kan worden tot welk maximum het aantal zwijnen zich ontwikkelt.

Tot slot een oproep aan alle betrokken partijen: laat het verstand het eens winnen van emoties, aannames en hobby's.

Dit artikel kwam te stand met dank aan Marcel Vossestein, die mij zijn rapport "De wilde zwijnenbom op de Veluwe" uitvoerig heeft toegelicht.

Literatuurverwijzing

M.R. Vossestein (2008): De 'wilde zwijnenbom' op de Veluwe.

Alterra-rapport 533 (2002): Ecologisch rendement van ontsnippering: de casestudie edelhert en wild zwijn Veluwe.

Vorig jachtseizoen zijn er op de Veluwe ruim 4000 wilde zwijnen afgeschoten. De opbrengt aan zwijnenvlees moet ruim boven 1 miljoen euro hebben gelegen. Foto Harry Voss.

Stand van zaken

De massaslachting onder overzomerende ganzen

*Grauwe ganzen.
Foto Harm Niesen*

RITA STOCKMANN

In de eerste plaats wil De Faunabescherming iedereen bedanken die een protest heeft laten horen toen afgelopen zomer duizenden beschermde inheemse ganzen werden gevangen en vergast op Texel. Voor velen was het een schok te horen dat het niet alleen jagers waren, die zich bedienden van mens- en dieronterende methoden om hele ganzenpopulaties uit de weg te ruimen, maar dat erkende natuurorganisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de provinciale Landschappen zich voor het karretje van boeren en jagers lieten spannen ...? Ook de ontheffingverleners, de provincies, spelen hierin een uiterst kwalijke rol door zich te laten overspelen door de zogenoemde Faunabeheereenheden, die voornamelijk bestaan uit jagers en boeren en die de provincies dicteren in plaats van andersom. De burgerprotesten richting Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de provincie Noord-Holland logen er dan ook niet om. Ook Texel werd bestookt met protestkaarten. Alles bij elkaar zijn er ruim 5000 protesten, waaronder ook opzeggingen bij Natuurmonumenten, aangekomen bij de diverse instanties. Beste mensen, namens de ganzen, allemaal heel hartelijk dank.

Hoe het verder ging

Hebben de hoofdrolspelers nu wat geleerd van al die boze reacties? Of blijven zij volharden in de onbevredigende gezochte en bij elkaar geharkte argumenten die zij in hun retourbrieven aan dieren- en natuurbeschermers probeerden te slijten?

Toen bekend werd hoe er is huisgehouden onder de brandganzen in een gebied van Staatsbosbeheer nabij Fort Honswijk (zie video van De Faunabescherming, die met de vorige editie van Argus is meegestuurd) is die regio verschoond gebleven van verdere vangacties. Wel ging het jagen op brandganzen, grauwe ganzen en nijlganzen elders gewoon door. Deels omdat het door de provincie was toegestaan, deels door gebrekkige, dan wel in het geheel ontbrekende controle van de provincie Utrecht waardoor jagers zich onbespied en oppermachtig voelden.

Op Texel was alleen ontheffing verleend voor de maand juni, zodat na 1 juli de rust kon weerkeren. Behalve in de provincie Utrecht konden de vangers ook in Zuid-Holland veel langer huishouden. In de provincie Friesland was een ontheffing verleend om ganzen te vangen, maar heeft It Fryske Gea uiteindelijk besloten geen toestemming te geven en is deze organisatie dat in het komende jaar ook niet van plan.

Juridische zaken

De Faunabescherming heeft in het hele land getracht deze massaslachtingen onder de ganzen te voorkomen. Wij hebben dat niet alleen met een e-mail actie via onze website gedaan maar wij zijn ook juridische procedures gestart. Zo is de ontheffing die door de provincie Noord-Holland was verleend om in de hele provincie met het geweer op grote schaal ganzen te schieten op ons verzoek door de rechter geschorst. Vervolgens heeft de provincie deze ontheffing ingetrokken en daarbij aangekondigd dat zij een nieuw beleid zou ontwikkelen dat wel door de rechter zou worden goedgekeurd. De ontheffing voor het vangen van ganzen op Texel werd helaas niet geschorst. Daarnaast hebben wij een beroepschrift ingediend tegen de ontheffing voor massavernietiging van ganzen in Zuid-Holland en loopt er nog een hoger beroep tegen eenzelfde soort ontheffing in Utrecht.

De provincie Noord-Holland heeft inmiddels een nieuw beleidsplan gemaakt, waarin alsnog alle ruimte wordt geboden voor bestrijding van broedpopulaties ganzen inclusief vangen en vergassen. Hiermee negeert de provincie halsstarrig de publieke opinie. Wij begrijpen nu ook op welke manier deze provincie gaat voorkomen dat de toestem-

In het vorige nummer van Argus is uitgebreid ingegaan op de ganzenvangacties op Texel en in de provincie Utrecht, waar onder meer brandganzen het slachtoffer van waren. Foto Harm Niesen.

ming voor grootschalige slachting van ganzen door de rechter zal worden geschorst: De ganzen zullen op de vrijstellingslijst (dodenlijst) worden geplaatst. Een dergelijk besluit is niet vatbaar voor bezwaar en beroep, zodat er helemaal geen rechter aan te pas kan komen! Dit is wel een bijzonder kwalijke manier om onder de externe toetsing van beleid uit te komen.

De toekomst

Wij zijn benieuwd of Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer zich opnieuw voor het karretje van de boeren, die vooral uit zijn op forse schadevergoedingen, laten spannen. Elk jaar opnieuw zijn er meer boeren die meer schade claimen. Dat er wat te halen valt bij het Faunafonds gaat als een lopend vuurtje rond. Dat de hoogte van de geëiste schadevergoeding niet alleen maar gerela-

teerd is aan meer-etende ganzen zoals de provincie ons graag laat geloven, maar ook is te verklaren door wereldwijd gestegen graanprijzen, laat zien hoe manipulatief overheden optreden.

De Faunabescherming is niet van plan het hierbij te laten zitten. Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten weigeren opening van zaken te geven over aantallen slachtoffers en de wijze van vervoer uit de natuurgebieden. Ook wilden zij niets kwijt over de verwerking tot smakelijke hap van de grote aantallen ganzen die zij hebben opgeofferd aan de wensen van boeren en jagers.

Wij houden u graag op de hoogte van de verdere ontwikkelingen en danken u nogmaals voor de vele steunbetuigingen die de stichting heeft ontvangen na bekendmaking van dit wanbeheer door nota bene onze gevestigde natuurbeschermingsorganisaties.

Het jachtseizoen is weer begonnen en hoe graag jagers ons willen laten geloven dat het bejagen en doden van dieren noodzakelijk is, blijkt uit de vele acties die jagers ondernemen om hun bloeddorstige hobby te promoten. Want jagers, zoals zij zelf zeggen, vinden jagen leuk maar ze doen het echt niet voor de lol. Ze kunnen het alleen niet laten en soms is de nood wel erg hoog...

Twee jagers hebben een advertentie geplaatst waarin zij smeken om een bejaagbaar jachtveld: "Wij zijn in bezit van een jachtakte maar kunnen nu niet jagen, help ons alsjeblieft" stond vetgedrukt in een regionale krant. Je zou er bijna medelijden mee krijgen.

De SP in Overijssel kreeg ook medelijden, echter niet met jagers van de WBE maar met de schoolkinderen daar. De betreffende Jagersvereniging organiseerde in september jl. een open dag speciaal voor kinderen op Landgoed "Den Hoogen Gaerde". Een van de programmaonderdelen bestond uit schieten met luchtbuks als wedstrijd voor de kinderen. Het Landelijk Platform Vuurwapens spreekt van een "zorgelijke ontwikkeling". Luchtbuksen zijn nu nog zonder vergunning te koop en worden steeds krachtiger. Schietincidenten op scholen zijn een nieuw fenomeen. Het Landgoed valt onder de Natuurschoonwet en is daarmee publiek terrein. Op publiek terrein mag niet geschoten worden met een luchtbuks. Het verzoek van de SP om dit onderdeel te schrappen werd gehonoreerd.

Jachthut

Voor de Wildbeheereenheid Wisch was het dubbel feest op 15 oktober. Allereerst werd op 15 oktober de jacht geopend en daarnaast werd op het Landgoed Tandem Westendorp de opgeknapte jachthut van de WBE geopend. Vroeger werd de hut gebruikt door bosbouwers van de gemeente. De WBE heeft de jachthut voor 1 euro gekocht en deze zal worden gebruikt als educatief centrum voor kinderen van de basisschool en als uitvalsbasis van de jagers.

Roofdiervervolging

Op 14 oktober stond in het Noordhollands Dagblad een groot artikel onder de titel 'Tien schapen dood door vos in schuur' van Andijker W. Jurriaans. Onderzoeken hebben al lang aangetoond dat een vos niet in staat is om een gezond volwassen schaap te doden, laat staan tien tegelijk. Het gebeurt wel eens dat honden een slachting onder schapen aanrichten. Volgens jager Teun Blokker is er een overpopulatie aan vossen in West Friesland en hij legt dat als volgt uit: Vorig jaar zijn er drie vossen geschoten dus volgens zijn berekening moeten het er nu zeker vijftien zijn. Dat zijn er veel te veel in heel West Friesland. Tien vossen is een acceptabel aantal volgens hem. Om dat "grote probleem" op te lossen zou hij graag zien dat de jacht op vossen wordt uitgebreid naar de nachtelijke uren met gebruik van lichtbakken. In een eerder gepubliceerd artikel in het NHD, juni 2008, stond dat jager Teun Blokker is beschuldigd van illegaal jagen. Hij jaagde op een stuk land waar hij geen toestemming voor had en schoot daar bovendien ook nog eens de huiskat van de burens af. De eigenaar van de kat heeft daarop aangifte gedaan.

Jachtkalender van jagers

Op 15 oktober meldt het Dagblad van het Noorden dat er met de opening van het jachtseizoen een mooie periode van het jaar

begint. Met grote letters in de krant "Jagers mogen haas, fazant en houtsnip weer op de korrel nemen". Ik vraag me af of ik iets gemist heb, houtsnip? Maar de jagers zijn heel vindingrijk. Voor het geval dat we nog twijfelen aan wat wel en niet mag, is een jachtkalender van '50 jaar terug' uit het stof gehaald. Daar staat op dat de houtsnip van 15 oktober tot 31 december mag worden bejaagd en de patrijs van 1 september tot 31 december.

Hans van Diest van gasterei de Seghsteen in Slochteren verwacht dat het eerste wild binnenkort weer wordt aangeboden. In het artikel geeft jager Offringa aan hoe hij omgaat met bezwaren tegen de jacht. Nou, daar is hij al aan gewend. Hij ergert zich wel aan mensen die meepraten zonder dat ze een notie hebben van natuurbeheer. Jagers zijn mensen in het veld en weten wat daar gebeurt. In Nederland hebben de jagers de rol van roofdier overgenomen, zegt Offringa. Gauw mee stoppen is mijn advies. De houtsnip geniet de volledige bescherming van de wet en mag al lang niet meer worden bejaagd. De patrijs staat op de lijst van dieren die met uitsterven worden bedreigd en mag ook niet worden bejaagd. Hoogste tijd voor handhavers van de wet, deze "deskundigen" in het veld eens nader aan de tand te voelen.

buit van de Vos

Lokmiddelen

In geval van schadebestrijding moeten er twee werende middelen worden ingezet alvorens men tot vangen en doden mag overgaan. De twee middelen die worden ingezet stellen meestal weinig voor. Twee schriklijntjes en men kan gaan knallen. Daarbij worden ook nog lokdieren ingezet om zoveel mogelijk dieren te kunnen bemachtigen. Dat is erg tegenstrijdig. Boeren willen geen vogels op hun percelen, vragen om bejaging en vervolgens gaan ze over tot het lokken van dieren. Gedeputeerde Staten zijn nu ook van mening dat het gebruik van lokeenden of lokganzen niet wenselijk is bij schadebestrijding. De verplichting dat twee werende middelen in werking moeten zijn, staat haaks op het lokken van vogels met lokeenden en lokganzen. Dat is nu opgenomen in de Beleidsnotitie Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.

Lokvoer

Drie bewoners van Polsbroek zijn door de Haagse politierechter ieder veroordeeld tot het betalen van een boete van 250 euro. De mannen werden vorig jaar december betrappt op het gebruik van lokvoer bij de jacht op eenden. Zij hebben binnen 200 meter van de voerplek geschoten en dat is verboden. De jagers kregen het aanbod om voor 350 euro vervolging af te kopen. Om principiële redenen lieten ze de zaak voorkomen. De mannen ontkenden hun overtreding omdat hun jachtakte voor twee jaar kan worden ingetrokken en ze wilden geen strafblad. De politierechter vond dat een ervaren jager de regels beter had moeten kennen.

Bron: Algemeen Dagblad

Stroperij

In september is een man aangehouden die verdacht wordt van het stropen van wild met zijn jachthond. De man was al eerder signaleerd in de buitengebieden rond Scherpenzeel en Woudenberg. Uit onderzoek bleek dat de man in juli 2008 ook al

was aangehouden voor een vergelijkbaar feit. Daarop werd actie ondernomen door politie en BOA's om de man op heterdaad te kunnen betrappen. De man gaf zijn hond aanwijzingen om hazen in het veld te bejagen en te doden. De verdachte werd overgebracht naar het politiebureau voor verhoor. De hond en dode haas zijn in het belang van het onderzoek in beslag genomen.

Bron: ANP

Poging tot illegaal jagen op wilde zwijnen

Een man uit Ermelo stond terecht voor poging tot illegaal schieten op wilde zwijnen. Bij een knal uit een zwaar kaliber kogelgeweer in de bossen werd de politie gealarmeerd. Onderzoek wees uit dat er voersporen waren gelegd. Op 16 december werd gedaagde met een helper door de politie op heterdaad betrappt toen ze een hoogzit aan het installeren waren. De man in kwestie was daarbij in bezit van een geweer. Hij vertelde aan de politierechter dat hij veel spijt had en in een opwelling had gehandeld. De officier van justitie S. Buist vond dat van een opwelling geen sprake was geweest, maar dat gedaagde door het voeren en installeren van een hoogzit juist weloverwogen had gehandeld. Hij eiste dan ook een voorwaardelijke straf van twee weken, met een proeftijd van twee jaar en een boete van 750 euro. De politierechter vond het vergrijp niet ernstig genoeg voor een vrijheidsstraf. De jager kwam er met een geldboete van 1000 euro vanaf.

Roofvogels in beslag genomen

De Algemene Inspectiedienst (AID) van LNV heeft in het oosten van Brabant twee Andes condors en twee uilen in beslag genomen. Bij controle door de AID werden de twee condors aangetroffen die niet waren geringd en ook geen chip hadden. De "eigenaar" van deze dieren kon niet aantonen dat hij de vogels legaal hield. De Andes condor is een roofvogel die valt onder de hoogste bescherming in het internationale CITES-

verdrag. Deze soort is de grootste vliegende landvogel ter wereld. Op een andere locatie werd ook een bosuil en een ransuil aangetroffen die internationaal zijn beschermd. De eigenaar kon legaliteit niet aantonen omdat de dieren wel een pootring hadden maar geen bijbehorende geldige certificaten. De inbeslaggenomen vogels zijn bij een opvangcentrum ondergebracht. Tegen de verdachte wordt proces-verbaal opgemaakt wegens overtreding van de Flora- en faunawet. *Bron:* AID

Jachtseizoen in Frankrijk

In de Pyreneeën ten Noorden van Andorra waren jagers bezig met een klopjacht op zwijnen. Een van hen zag iets bewegen en loste direct een schot. Pas daarna beseftte hij dat hij een beer had geraakt. Inmiddels is duidelijk dat de beer nog in leven is. Het gaat om beer Balou die een zendertje draagt. De omgeving van het gewonde dier werd afgezet. De vereniging Ferus, die zich inzet voor de verdere verspreiding van wolf, lynx en beer heeft aangifte gedaan bij de politie. Overigens zijn beren niet de enige levende wezens die gevaar lopen tijdens het jachtseizoen. Met regelmaat worden ook mensen geraakt. Wie daar in de bossen gaat wandelen doet er verstandig aan om fel gekleurde kleding aan te trekken.

Bloedbad rotganzen

De rotganzen die binnenkort weer op de waddeneilanden neerstrijken, nemen dit jaar opvallend weinig jongen mee. De afgelopen zomer in Siberië was rampzalig voor de trekvogels. Ze hadden veel last van rovend sneeuwuielen, meeuwen en poolvossen. Die dieren eten doorgaans lemmingen, maar de populatie van die prooidieren was ingestort. De roofdieren stortten zich vervolgens op de ganzenbroedsels. *Bron:* Parool
Wel opvallend, zodra in de natuur het ene dier het andere opeet om te kunnen overleven, wordt gesproken over een bloedbad. Maar als jagers of een vangbedrijf volstrekt zinloos duizenden (beschermd) ganzen op Texel wegvangen, afschieten of vergassen om er vervolgens kattenvoer van te laten maken, spreekt men van beheren.

Het is mogelijk om eens per half jaar aan het overleg anti-jacht groepen deel te nemen. Meer inlichtingen hierover kunt u krijgen bij Jan van de Berg in Markelo.
Telefoon (0547) 36 13 22

Als u informatie heeft voor deze rubriek of wilt reageren, kunt u e-mailen naar de redactie van Argus (zie colofon).

Wilde zwijnen tot op het bot geëxploiteerd

RITA STOCKMANN

Wilde zwijnen horen eigenlijk niet thuis op de Veluwe. Ze houden van vochtiger landschap, maar zijn er rond 1900 uitgezet door jagers om er drijfjachten op te kunnen houden. Hof en adel en later ook andere welgestelden hebben zich altijd zonder veel commentaar uit kunnen leven op de dieren. De laatste decennia is er voor de jagers een kink in de kabel gekomen. Het publiek werd, meer dan voor die tijd, mobiel en kreeg te zien wat er in de bossen gebeurde. En dat was niet fraai. Schreeuwende drijvers achter in paniek vluchtende wilde zwijnen aan, aangeschoten dieren, biggetjes die vertwijfeld zochten naar doodgeschoten moederzwijnen. Opengereten, grote, dampende dierenlijven met daarbij trotse jagers die een takje, gedrenkt in bloed, uit de schotwonden op hun jagershoedjes steken.

Drijfjacht afgeschaft

In een beschaafd land als het onze moet het een keer spaak lopen. En dat deed het. In 2002 werd de drijfjacht door een meerderheid in de Tweede Kamer afgeschaft. In de tussentijd hadden de jagers de bakens verzet. Plezierjacht zou niet meer bestaan. "Beheeren" werd het credo. Ze voerden de zwijnen, ze telden de zwijnen, legden drinkpoelen aan, gingen aan populatiebeheer doen en hingen ook nog eens nestkasten voor vogels op, om zichzelf vervolgens "beheerders" te noemen.

De provincie Gelderland doet flink mee aan dit succesverhaal door jaar in jaar uit genoeg te nemen met volstrekt onbetrouwbare, door jagers geproduceerde tel- en afschotcijfers en deze klakkeloos goed te keuren. Vervolgens verleende de provincie op grond daarvan ontheffingen voor afschot. Waar

De wilde zwijnen slagerij, de "wildfabriek", van de Hanos in Apeldoorn. Foto Harry Voss.

het vroeger dringen was om uitgenodigd te worden voor een drijfjacht, bleef het jagers instinct nu plotseling ongebruikt. Zo kon het gebeuren dat jagers na 2002 helemaal geen zin hadden om, nu de drijfjacht taboe was, het "weid-"werken helemaal alleen en in de kou of hitte of 's-nachts te volbrengen. Beter was het om in het buitenland te gaan jagen, waar de drijfjacht nog gewoon was toegestaan. Er kwam een hausse op gang in jachtreizen.

Veel beukennoten en eikels

De niet-reislustige jagers zaten intussen ook niet stil. Hoe kregen ze de drijfjacht terug? Hoe stoomden ze het publiek en, niet in de laatste plaats, de wetgever klaar voor onze comeback?

De aanval begint meestal in de pers-kommertijd. Vereniging Wildbeheer Veluwe, de vereniging van zogenoemde grofwildjagers, geeft tegenwoordig jaarlijks reeds in de zomer een persbericht uit waarin staat dat er weer veel beukennotjes, veel eikels en veel zwijnen zijn. Gevolgd door berichten over zwijnen die óf landbouwschade veroorzaken óf tuintjes omwoelen óf fietsers en honden achternazitten. Iets verder in het seizoen komen daar de door officiële instanties ongeregistreerde (bijna) aanrijdingen bij.

Verkeersveiligheid in gevaar?

Minister Verburg van LNV (CDA), de kamerleden Annie Schreijer - Pierik (CDA), J. Snijder- Hazelhof (VVD) en de Wethouder van Nunspeet, Schippers, verdringen elkaar voor de microfoon om het publiek duidelijk te maken dat zij er alles aan doen om de veiligheid van automobilisten op de Veluwe te waarborgen. Een zelfvoldane Verburg meldt in het wekelijkse vragenuurtje in de Tweede Kamer dat 78% van de ruim 5000 te schieten zwijnen al geschoten is. Het is een novum. Bijna de hele populatie in één seizoen uitgerooid. Bravo!

Er zijn dan ook heel wat inspanningen verricht. Maar wat blijkt? Het is nog steeds niet genoeg. Wethouder Schippers van Nunspeet en in zijn kielzog nog een paar kamerleden, verstieren het feestje door te wijzen op de levensgevaarlijke situatie op de A28 binnen de gemeentegrenzen van Nunspeet. Overstekende wilde zwijnen moeten daar worden gestopt door .. jawel de jagers. Dag en nacht moet er worden gepatrouilleerd en geschoten om de situatie enigszins onder controle te houden volgens de jagersvazallen. Radio erbij, NOS journaal paraat. Jagers liggend in schiethouding langs de snelweg. Dat is smullen geblazen, voor zowel het publiek als de jagers.

Boter op het hoofd

Maar wat was daar eigenlijk aan de hand? Veluwe kenner Marcel Vossenstein, die het terrein grenzend aan de snelweg als zijn broekzak kent, onthult dat enige dagen voor het eerste zwijn op de snelweg werd gesignaleerd er 's nachts een grote jachtpartij had plaatsgevonden. Dit bosgebied, genaamd het Renteloosvoorschotbos, is eigendom van de Gemeente Nunspeet die het voor veel geld verpacht aan jagers van de KNJV-Wildbeheereenheid De Vale Ouwe. Of wist wethouder Schippers niet dat hijzelf, namens de gemeente, de jacht in dit gebied verpacht? De wilde zwijnen zijn zo verstoord en angstig dat ze een goed heenkomen zochten naar de andere kant van de snelweg. Dat hebben we niet in het journaal gehoord...

Exploitant van Veluwse dierpopulaties

En dan de financiële vertaling van het afschot van wilde zwijnen door de ogen van de voor alle beheer verantwoordelijke Faunabeheereenheid Veluwe. Daarin hebben zitting: Jagers, boeren. Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Het Geldersch Landschap en het Particulier Grondbezit (grootgrondbezitters). Zij meten hun bijdrage aan het natuurbeheer op de Veluwe af in kilo's vlees. Voor dit jaar hoopt deze door de provincie gesubsidieerde club voor €2.812.948 alleen al aan zwijnenvlees aan de man te brengen (zie tabel 1).

Recreanten die naar de Veluwe komen om in het wild levende dieren te zien, zien ze in het gunstigste geval hoogstwaarschijnlijk alleen op hun bord of worden verleid de zwijnkoteletten vacuüm verpakt mee naar huis te nemen voor de feestdagen.

Bestelformulier Veluws wild

En dan nog even de ware identiteit van de Jagersclub De Vale Ouwe, die zo spontaan assistentie verleende bij het afschieten van overstekende wilde zwijnen op de A28. De jagersclub telt 77 leden en wil zich graag profileren als een all-round natuurbeheerdersclub. Vanzelfsprekend worden woorden als jager en jacht niet gebezigd. Althans niet op hun website en niet in het openbaar. Zij werken nauw samen met de Lions Club Nunspeet, die op hun beurt de jagersclub wel wil helpen van hun jachtslachtoffers af te komen tegen mooie prijzen. Aan de consument wordt beloofd dat het gekochte wild afkomstig is uit de regio en niet van verkeersslachtoffers.

Wie nu nog durft te beweren dat onze in het wild levende dieren niet worden uitgebuit, de natuur niet wordt misbruikt voor economische doeleinden, jagersplezier en culinair begeer, mag dat eens aan ons uitlegen. Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en het Geldersch Landschap laten zich in dit verhaal meesleuren omdat zij niet de moed hebben zich te distantiëren van jachtbelangen en een door jagers opgelegde vreetcultuur, maar die wel natuurbeschermingsbelangen onherstelbaar weten te schaden.

Pakket rood wild (edelhert) voor €64,95
500 gram hertenbiefstuk
750 gram rollade
750 gram gemengde stoofpot
500 gram hertenburger

Pakket zwart wild (wild zwijn) voor €54,95
500 gram koteletten
750 gram gemengde stoofpot
500 gram verse worst
500 gram fricandeau
750 gram rollade

Bestelformulier Veluws wild van de Lions club Nunspeet.

Faunabeheereenheid Veluwe						
	aantal	gewicht	totaal gewicht	'schoon gewicht'	per kg	totaalbedrag
Keiler	196	100	19.600	13.720	€18,30	€251.076
Zeug	592	75	44.400	31.080	€18,30	€568.764
Overloper	1.172	50	58.600	41.020	€18,30	€750.666
Big	3.233	30	96.990	67.893	€18,30	€1.242.442
Totaal	5.193	64	219.590	153.713	€18,30	€2.812.948

Tabel 1 Verwachte omzet aan zwijnenvlees in 2008.

Jachthutten.nl

De bunker van Siem Kat

Bergen Noord-Holland. Langs de Bergerringsloot ten westen van Alkmaar staan aan de rand van de Philisteinse Polder een aantal bunkers, die in de oorlog deel uitmaakten van de verdedigingslinie rondom de toenmalige vliegbasis Bergen. De betonnen kolossen zijn zodanig gegroepeerd en vormgegeven dat zij de vijand vanuit de lucht moesten laten denken dat het een buurtschapje betrof. Al zo'n zeventig jaar staan die verweerde grauwe bouwsels daar lelijk te wezen op het huidige terrein van de trotse eigenaar van DEKA-markten, de zichzelf als "niet vriendelijk" etalerende grootgrutter Simon Kat (zie Argus 2008:2). De bunkers staan op een locatie waar destijds zand is opgebracht zodat er enig reliëf ontstond in deze vlakke polder even beoosten de binnenduinrand. Op een kunstmatig duintop-

je heeft Kat daar zijn knusse schietnestje ingericht! In een bunker! Via een keurige houten trap bereikt de gewapende bezoeker het verderfelijke optrekje, dat destijds diende ter verdediging van land en volk tegen gewelddadige overheersing, maar van waaruit thans argeloze dieren naar de eeuwige jachtvelden worden geschoten. Twee kisten met lokvoer, een solide deur en geblindeerde ramen zijn de eerste blikvangers. En heuse schoorstenen op het dak, want mijnheer de nurkse kruidenier houdt overduidelijk

van luxe en comfort. Het bleek helaas niet mogelijk te zijn om een blik te werpen in het interieur van deze professioneel omgebouwde jachtinrichting, omdat alles hermetisch vergrendeld was. Maar het leven blijkt altijd veel leuker te zijn als er nog iets te raden en te ontdekken over blijft! Dat laatste kan het gemakkelijkst vanaf de Philisteinse molen, via de kade langs de Bergerringsloot. Dergelijke kaden zijn namelijk eigendom van het Hoogheemraadschap en dat is een Openbaar Lichaam! Via de openbare weg is de locatie zo goed als onbereikbaar, omdat Kat daar alles door middel van zijn rijkeluisstulpje "De Ban" hermetisch heeft afgegrensd. Anders dan in één van zijn winkels ziet hij u daar *beslist niet graag!*